

Vesti iz Jugoslavije

(Glavna poročila iz Jugoslavije)

Ljubljana, 6. nov. 1932.

Pred razpravo pobegnil. — Leta 1926 v avgustu je bil izvršen napad na ravnatelja črnogorijskega premogokopnega društva "Belokrajina". Ravnatelj dr. Jurij Novotny je dvignil v črnogorijski hranilnici 40.000 Din za izplačilo med rudarjev v "Kanižari". Ko je ravnatelj šel skozi gozd proti rudniku, sta ga dva neznanca napadla ter mu odnesla vseh 40 tisočakov. Ravnatelj je s ustrahovala z revolverjem in noži. Šele čez sedem let, to je letos so prišli obema napadalca na sled. Izdala ju je neka ženska, s katero je imel brat od enega napadalcev razmerje. Napadalec sta bila 31-letni Janez Mrvar, doma iz Gotne vasi, in 27-letni Anton Stangl — oba znana kot nasilniki in tatova. Stangl je spominjajo se od takrat, ko je pred dvema letoma streljal na orožnike, ki so ga hoteli aretirati. Takrat je bil ranjen v oči in je oslepel. Zaradi tega napada in drugih dejanj sta bila oba obsojena na večletno ječo, ki sta jo prestala v mariborski kaznilnici. Tam sta bila tudi že, ko je doznala oblast, da imata na vesti tudi rop premogokopnega ravnatelja. Zda bi se morala zagovarjati pred novomeškimi sodniki za to dejanje. Zato so ju uklenjena drug k drugemu odgnali iz mariborske kaznilnice proti Novemu mestu. S popoldanskim vlakom sta napadalec prispela v orožniki v Ljubljano. Mrvarju je uspelo, da je pognil roko iz verige. V temi je v hipu izginil med ljudi in zbežal v mesto. Orožniki so sicer beg takoj opazili, vendar pa v gneči nista mogla opaziti, kam je pobegnil. V Novo mesto je prišel samo slepi Stangl, a razpravo so morali preložiti, dokler ne dobijo v roke tudi Mrvarja. Slepca Stangla pa so odvedli nazaj v mariborsko kaznilnico.

Požar pri Piličanju. — V občini Zagorje, v vasi Piličarji je pred nekaj dnevi pogorelo gospodarsko poslopje posestnika Mihaela Tržana. Požar je opazil sosed, ki je sklical ljudi. V poslopju je bil ves letinski pridelek sena, zato so gasilno delo usmerili predvsem v to, da ubranijo ognja sosedne objekte. Poslopje je pogorelo do tal, z njim več strojev in tudi osem ovac. Kako je požar nastal, ne vedo.

Umrli so: v celjski bolnici 36-letni učitelj Alojz Stergajec iz Konjice, v Velikih Laščah 85-letni Ivan Gestrinova, v Soltauju 65-letni brivski mojster Josip Kolak, po rodu iz Slavonije, v Rimskih Toplicah nadučiteljstvo v odmoru, 55-letni Emilija Maslova, v ormoški bolnici 58-letna Krista Škerlečeva, v Radovljici 42-letna Marija Pogačnikova, v Ljubljani Anton Zor, upokojenec Tobacne tovarne, v Selnici ob Dravi trgovec Franc Komar, star 43 let; v ptujski okolici pa se v nekaterih vaseh zelo širi med otroki davica, ki je zahtevala že več življenj. V ptujsko izolirnico so pripeljali že mnogo otrok. Dva od teh sta spet umrli, in sicer 4-letna Ana Ozvatič iz Smolincev in 3-letna Marija Stanko iz Ptujja.

Naši jugoslovanski slikarji in kiparji razstavljajo v Amsterdamu. Te jugoslovanske razstave so se seveda udeležili tudi slovenski slikarji in kiparji in sicer med drugimi: Jakopič, Cuderman, Globočnik, Jama, Kos, France in Tone Kralj. Franjo Stiplošek, Vesel, Drago in Nand Vidmar, Jakac, Dolinar, Tine Kos, skupno torej 14 slovenskih umetnikov. Razstava je zbudila na Nizozemskem mnogo zanimanja za Jugoslavijo. In kritike hvalijo nekatera dela. Posebno jim ugaja Tone Kralj. Mnogo slik in kipov je seveda tudi na prodaj ter so cene označene v dolarjih. Mnogi naši umetniki so postavili zelo visoke cene. Najvišje cene je postavil Rihard Jakopič, ki zahteva za svojo sliko 1026 dolarjev, Ferdo Vesel zahteva za svojo sliko Kardinal 990 dolarjev. Drag je tudi kipar Lojze Dolinar, ki zahteva za Torso 1080 dolarjev, za Slovo 900 dolarjev. Najdražji od kiparjev na razstavi pa je Mestrovic, ki zahteva za neko delo 17.800 dolarjev. Če bo razstava prinesla

po podatkih ljudskega štetja. L. 1909 je izmed 6.500.000 tovarniških delavcev le osem odstotkov delalo 48 ur ali manj na teden, dočim je skoraj 60% delalo po 60 ur in več. Deset let kasneje je izmed 9.000.000 delavcev 12 odstotkov delalo po 44 ur, 48,5% po 48 ur in le 12 odstotkov po 60 ali več ur. Med 1915 in 1919 je polovični dan v soboto postal splošen v stavbenih industrijah in v pisarnah in ni bil neznano celo v manufakturnih podjetjih.

V zadnjih letih se je pojavila želja po polnem prazniku v soboto oziroma po petdnevnem delavskem tednu. Stavbeni industrijaki delavci so prednjačili v tem gibanju. Petdnevni teden je bil že uveden v 190 mestih za eno ali več strok stavbene industrije in v 44 mestih delajo vsi stavbeni delavci po 40 ur na teden. V avtomobilski industriji je glasom pregleda federalnega statističnega urada 44,3% podjetij uvedlo petdnevni teden. Tudi v radio industriji in v zrakoplovni tovarnah imamo isto. Newyorška državna legislatura je odobrila gibanje za petdnevni teden s tem, da ga je uvedla v vseh javnih gradnjah.

Moderni argumenti za skrajšanje delavskih ur so predvsem gospodarske narave napram moralnim in socialnim obrazloženjem v prejšnjem stoletju. Mnogi ekonomisti poudarjajo, da krajši delovni teden bo imel za posledico zaposlenja več ljudi. Na tak način se zniža prebitok razpoložljivega delavstva in se odmore tehnologični nezaposlenosti, povzročni od strojev, ki so nadomestili človeško roko. To bi povzročilo stavilo konzumentov, ki bi od svoje strani povečali proizvodnjo industrije. Poudarjajo, da današnja produktivnost delavcev upravičuje znatno zmanjšanje ur. Glasom strokovnjakov je delavec l. 1923 produciral 38 odstotkov več kot delavec l. 1914.

Nasprotniki kratkih delavskih ur naglašajo, da "človeštvo ne živi od praznikov in da brezdelne ure porajajo zlo." Moderni vzgojitelji temu odgovarjajo, da boljše splošna vzgoja učijo boljše uporabo bresedla, in imajo pripravljen širokogrudni program v tem pogledu. Zares vse tako razširjeno gibanje za vzgojo odraslih ima že v vidu več ur požitka za delavca in se osnuje na skrajšanju delovnih ur.

FLIS.

JAPONSKA PRAVILA ZA AVTOMOBILISTE

Za avtomobiliste v Tokiju, glavnem mestu Japonske, so bila izdana in javno nabita sledeča pravila:

1. Kadar policaj na križišču dvigne roko, ustavi takoj.
2. Ne vozi dalje in drugače ne omalovažuj policaja.
3. Kadar vidiš človeka, ki peškoraka čez cesto, pritisni na rogi: spočeta mu trobi melodije, ali če se ne podviza, zatrobi močno in obenem ga posvari ustmeno z vzklikom: Hi, hi!
4. Pazi na konja, ki ga srečaš, da se ne splaš pred avtom. Vozi počasi mimo njega.
5. Daj prostor psu, ki se počenja na cesti.
6. Pazi, da se pes ne zaplete v kolesa tvojega avta.
7. Vozi počasi po mokri cesti, kajti na mokrih cestah se skrli

Pismo iz Clevelanda

Ivan Mladinec "flis" v kalnem za demokrate. Tone Grdina se spoveduje po starokršćanskem načinu. Kako delavci "prosto-voljno" prispevajo v milostinske fonde. Zahvala za poklon iz Waukegana

G. Ivan Mladinec v Glasu Naroda (10. nov.) obznanje, "da naš narod ne najde priznanja pri velikih strankah." V mislih ima seveda nas priseljence in pa demokrate ter republikance. Nu, pa g. Mladinec nas takoj zagotovi, da so že bili storjeni potrebni koraki, "da se slovansko-ameriški življenjski politični organizira," da bo mogel v ameriškem političnem kotlu zavzeti mesto, "ki mu gre po njegovem številu." Ker se g. Mladinec ogreva za demokrate — saj se nekaj zahvaljuje v imenu gl. odbora dem. stranke — je jasno, da bi rad signal ameriške Slovence v "liberalni" demokratski hlev — ali ne? Njegovo stališče je, da si lahko pomagamo le tedaj, če se priklonimo kot nekakšni posebni bloki eni izmed "velikih" ameriških strank — republikanski ali demokratski. On je očividno za slednje.

Meni pa se vidi, da je dandanes vaša poskuš političnega organiziranja po narodnostnih skupinah škodljivo politično izražanje. Vsi, ki smo prišli v Ameriko, da se tukaj stalno naselimo, smo se s tem odločili postati del ameriškega naroda — in to smo tudi postali. Torej je logično, da se kot tako obnašamo tudi tedaj, kadar obravnavamo vprašanje političnega orijentiranja ali organiziranja. Kulturno, ekonomsko in politično organiziranje po narodnostni pripadnosti je bilo potrebno za nas nekoč, je, toda le deloma, še danes, ni pa več posebne važnosti. Priseljenci vseh narodnosti so se večinoma že poamerikanili, se vključili v ameriške razmere, življenje in pa navade, ter jih veže na stari kraj le še nekaj rahlih spominov. Čemu naj si torej — kot Amerikanci — želimo nekakšnih nacionalnih blokov? Postali smo Amerikanci, torej se udeležujemo tudi v politiki kot taki!

Vprašanje političnega organiziranja na podlagi narodnostnega izvora ni prav nič važno za nas. Važno za nas v Ameriki — kakor tudi povsod drugod — je vprašanje političnega organiziranja na podlagi razredne pripadnosti! Ne vpraša se, ali smo Nemci, Slovani, Čulukafri ali Turki, marveč ali spadamo v delavski ali kapitalistični razred. Na to si odgovorimo, pa bomo takoj vedeli, pri čem smo. Kdor se čuti kapitalista, naj drži z njimi; in kdor se čuti delavca, naj se organizira v delavski stranki. Kje smo se rodili, je brez pomena. Ameriški kapitalizem tepe prav tako Slovence kakor sto procentnega ameriškega delavca! Govorjenje o potrebi organiziranja po narodnostni pripadnosti je torej navaden bunk. O tem ni dvoma.

Nam delavcem v Ameriki je važno, ki povzroča, da avto zdrane in se prekuene.

8. Pritisni zavoro, ko prideš do ovinka. S tem si prihraniš nesgodo in zastoj cestnega prometa.

Mati novega predsednika Roosevelta.

potrebna velika ameriška delavska stranka, h kateri mora pristopiti sleherni ameriški delavec, brez ozira na narodnostni izvor! Potreba po narodnostnih političnih blokih se je že izživila. V Ameriki imamo zgolj dve skupini: ono izkoriščevalcev in pa skupino izkoriščanih. In na tej podlagi se je treba politično organizirati. Vse drugo lahko brez skrbi in škode pošljemo k angelcem.

Tone Grdina se je oni teden spovedal, približno takole: Grešil sem, bratje v Kristu, ko sem — neumni koze! — nastopal svoje dni proti bojuju služabniku "prečastitemu" Hribarju, v svoj zagovor pa rečem, da proti majki cerkvi nisem nastopal niti tedaj, kot na pr. radi trdijo naši od boga bridko objokani rdečkarji! Naj mi ljubi bog odpusti! — Mislim, da nebeški oče se bo že dal potolažiti, vprašanje pa je, ali se bo dal tako zlahka potolažiti tudi nekdanji "prečastiti" nasprotnik, ki je imel zaradi današnjega spokornega graščika grenke urice v Clevelandu...

Kakor zelo mnogo drugih kompanij, tako je tudi Belle Vernon Milk Co. prisilila svoje uslužbence k prispevanju v Community Fund — čim pa jim je odrajtala "prosto-voljno" prispevke od plač, jim je naznanila znižanje teden-ske mezd za pet dolarjev! — Kaj pravite — kako naj se organiziramo delavci v Ameriki? Kot Slovani, Romani ali Mongoli? Ali kot delavci?

Predno zaključim, se moram zahvaliti waukeganskemu rojaku za čemokasti poklon v "Prosveti" ... Upam, da mu je po njem odleglo ...

Tone Podgorčan.

Moderna družba

— Gospodična, kdo pa je gospod tam-le v loži, ki van je pravkar pozdravil?

— Moj dober plesalec, ki zna tudi izbornu poljubljati. Kako se imenuje, pa ne vem, ker se mi ni še nikoli predstavil.

Slovenska Narodna Podporna Jdnota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junja 1907 v državi Illinois

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Rockwell 1904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
BLAS NOVAK, tajnik bol. oddelka, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

ANDREW VIDRICH, prvi podpredsednik, 609 Russell Ave., Johnstown, Pa.
DONALD J. LOTRICH, drugi podpreds., 1937 S. Trumbull Ave., Chicago, Ill.
JOHN J. ZAVERTNIK, gl. zdravnik, 8774 W. 26th St., Chicago, Ill.

GOSPODARSKI ODBOR:

FRANK ALESH, predsednik, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
JOHN OLAP, 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.
JOSEPH SISKOVICH, 10118 Huntmore Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORŠEK, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR, Box 27, Arzoo, Kans.
JOHN TRČELJ, Box 257, Strahane, Pa.
FRANK PODBOJ, Box 61, Park Hill, Pa.
FRANCES ZAKOVSEK, 1018 Adams St., No. Chicago, Ill.

OKROŽNI ZASTOPNIKI:

GEORGE SMREKAR, prvo okrožje, 187 Main Ave., W. Allequippa, Pa.
JOHN LOKAR JR., drugo okrožje, 1128 E. 170th St., Cleveland, Ohio.
FRANK KLUN, tretje okrožje, Box 688, Chisholm, Minn.
JOSEPH BRATKOVICH, četrti okrožje, R. 2, E. Pittsburg, Kans.
FRANK KLOPČIC, peto okrožje, Star Rt. 4, Box 31, Cle Elum, Wash.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik, 3628 W. 26th St., Chicago, Ill.
HARST ALBERT, Box 661, Las Vegas, Nevada
FRED MALGAI, 25 Central Park, Peru, Ill.

POŠTNI — Korespondenca s Glavnim odborom, ki deluje v št. 2657, se vrši tako: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. odbora, naj se pošle na predsednika, vsi drugi pa na tajnika. Pisma, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vse pisma, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vse pisma, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika. Vsi PISMA, ki se nanašajo na posle odbora, naj se pošle na tajnika.

Prizor iz stavke uličnih železničarjev v Berlinu.

Zlato v Guyani

Najdišča v francoski kazenski koloniji

Za zloglasno francosko kazensko kolonijo Guyano vlada ta čas ogromno zanimanje po vsej Franciji. Tam so odkrili namred izdatna zlata ležišča, tako izdatna, da prekašajo baje najbogatelja poabna ležišča v Južni Ameriki.

Ta vest utegne apremeniti vso to deželo nasreče in smrti v deželo dela in blaginje. Že so se začeli vanjo vseljevati tropi lokalcev zlata kakor je to običajno po vseh podobnih najdbah. Zlato iščejo na svojo pest. Francoska vlada jim ne dela za sedaj nobenih ovir, a čim bo začela s sistematičnim iskriščevanjem zlatega naravnega bogastva, bo teh samostojnih iskalec zlata, ki sestojijo večinoma iz pustolovec vseh dobl, in njihovega delovalom. V deželi sta le dve prometni zvezi, železnica, ki gre skozi kazensko naselbino, in slaba avtomobilska cesta. Obe prometni žili pa sta 40–50 km oddaljeni od krajev, kjer so odkrili zlata ležišča in vmes se razprostirajo veličanska močvirja. Da se ti kraji svedejo z morjem, bo treba zgraditi najmanj 50 km dolgo železniško progo.

Francoska vlada je poslala v Guyano dva strokovnjaka, da bi natančno preučila zadevo s temi zlatimi rudniki in možnost prometnih zvez z njimi. Strokovnjaka sta že podala svoje poročilo in pravita, da bi lahko že prvo leto sistematičnega dela vrigo najmanj 10 ton čistega zlata.

Čudno je, da so ta velika najdišča zlata odkrili šele sedaj, posebno čudno pa zaradi tega, ker so v Guyani že doslej izkoriščali zlate rudnike manjšega obsega in izlijo zlato žile tik pod zemeljsko površino. Po drugi strani pa je treba seveda priznati, da je dežela silno oddaljena in da bo potreba ogromnih investicij, da bo mogoče začeti z metodnim denja konec.

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

Izda svojo publikacijo in se posebno list Prosveta na karisti, (er potrebno agitacije svojih družin in članov in za propagando svojih idej. Nihakor pa ne za propagando drugih političnih organizacij. Vse organizacije imajo običajno svoje glasilo. Torej agitacijski dopisi in naznanila drugih političnih organizacij in njih družin naj se ne pošiljajo listu Prosveta.

R. Kresal:

GLAD

"Ne smem," je rekel. "Počakaj, da pride zdravnik. Prej si pila čaj. In na vroče ne smeš piti mrzle vode."

"Ali je mama šla po zdravnika?" je vprašala tiho, s pojemajočim glasom.

"Da, po zdravnika je šla!" je odgovoril Ivan.

"Kmalu se vrne."

V sobi je spet zavladal molk. Dolgočasno je bilo. In sestri nista mogli biti mirni.

"Ivan!" je poklicala Draga.

"Kaj je?"

"Ali veš, da je jutri moj rojstni dan?"

"Ne. Ne vem. Da je že jutri?" se je čutil Ivan, ki res ni vedel, kdaj je Dragin rojstni dan, in ker je hotel sestrama delati veselo voljo.

"Da, jutri!" je potrdila Draga.

"Koliko pa boš stara?"

"Osem let!"

"Osem let!" je vzkliknil Ivan. Hotel je še nekaj reči, pa mu je zmanjkalo besed. Ali nenadoma se je oglasila Anica:

"Jaz bom pa čez eno leto!"

"Kaj?" je vprašal Ivan.

"Stara osem let."

"Koliko pa imaš sedaj?"

"Sedem! Mama je rekla! — Ali daš vode?"

Zunaj so se zaslišali nagli koraki. V sobo je vstopila mati.

"Kako je? Ali je kaj bolje?" je vprašala sestra.

"Glava me boli!" je rekla Draga.

"Mene tudi!" se je oglasila Anica in tiho vzdihnila.

"Ali čutila še kaj drugega?" je vprašala mati.

"Tako me vse boli!" je rekla Draga.

Mati ju je tolažila, da bo jutri že bolje in da pojdetta z Ivanom na izprehod. In da pride zdravnik čez eno uro. Potem se je obrnila k Ivanu.

"Ivan, ti pojdi spat. Utrujen si. In jutraj moraš po mleko. Zdravnika bom sama počakala. Tačas bom pletla."

"Saj ga tudi jaz lahko počakam."

"Ti zdravnik ne moreš počakati. Le pojdi spat. Za danes imaš dovolj!" je rekla in stopila k njemu. Hotela ga je pobožati. Vendar se je v trenutku premislila. Ivan ni trpel, da bi ga ona božala. Zmerom, kadarkoli je bila z njim nežna, se mu je zdelo, da mu nežnost ne pristoji. Zakaj naj bi ga ona božala? In prav zdaj, v teh dneh? Prej se kaj takega ni nikoli domislila. Ali se je izpremenila? Ali je čutila potrebo, da izda svoja skrita in zmerom zatajevana čustva?

Ivan je stal pred njo in ji pogledal v oči. Razumel jo je. A približal se ji ni. Urno se

je obrnil, krenil proti vratom in žele lahko noč.

Sestri sta umrli. Obe v enem tednu.

Draga je umrla tretji dan svoje bolezni. Umrla je na svoj rojstni dan.

Dopolne tretjega dne ji je mati prinesla čokolado in ji jočila. Tudi Ivan ji je voščil. A dati ji ni mogel ničesar. Zbežal je iz sobe.

Zdelo se mu je, da bi moral sestri tudi on kaj dati. Saj je bil že tako velik in star! — Tako čudno so se ji zalesketale oči, ko ji je voščil.

Tisto popoldne so ji bile oči nenavadno izstopile. Bile so vlažne in motne.

Popoldne je umrla.

Ivan je tekkel k cerkovniku in mu javil sestrično smrt.

Cerkovnik je jezno gledal.

"Draga? si rekel?" je osorno vprašal.

Ivan je samo pokimal. Po licu so mu tekale solze. Moža se je zbal. Ni se mu upal priti blizu. Ponovil je še enkrat ime in stekel iz župnišča. — Med potjo je začul mrtvaški zvonec, ki je zvonil Dragi.

Mati mrtve hčerke ni spremlila do groba. Do groba jo je spremljal samo Ivan. Mati pa je ostala doma pri Anici, pri svojem najmlajšem otroku.

Bila je v huji vročici. Govorila je nerazumljive besede: "Zdaj pa zdaj je vstrepelata in zakrllila z rokama."

V sobi se je zmrznilo.

Ivan se je pozno vrnil domov. V roki je imel majhen hlebec kruha. Prišel je žalosten in truden. Vendar ni vedel, kaj je šel čisto tiho, da bi presenetil mater in sestro.

Tiho je odprl sobna vrata. V sobi je vladala popolna tema.

Anica!

Mama! je klical.

Od nikoder ni bilo glasu.

V sobi je gospodarila mrtvaška tišina.

Prižgal je luč.

Ozrl se je na posteljo.

Anica je ležala bleda in nepremična.

Anica!

Anica se ni zgenila. Ni trenila s trepalnicami.

Pogledal je okrog sebe.

Kje je mati?

Pogledal je na tla.

Mati je ležala na tleh, negibna, mrtva.

Umrla je.

Ivan je v svojem devetem letu izgubil vse. Imel je samo še sebe.

Imel je svet, a drugega nič.

Nekoč je imel mater in očeta in dve sestri.

Ostali je sam.

In bil je mlad.

Kdo ve, kaj se je zgodilo z njim?

KONEC.

Žena v Iranu

Takoj na to se je prebudila, si izbrisala hipnozo iz oči ter se veselila kakor otrok, ki se je smel voziti na vrtuljaku. Samo videla jih bi, kako so se gospodje sukali okoli nje. Saj veš, Muševa ima nek poseben čar, s katerim privlači moške — kakor sladkor muhe. No, sedaj pa še posebno, ker vsak si je mislil, da je med izvoljenimi. Operetni pevec jo je povabil na svoj koncert, kabaretni pevec ji je obljubil svoje knjige, alikarji so jo hoteli portretirati in kapitan jo je akual pregovoriti, da bi s njim odšla v Kairo, kjer bo v februarju mesecu stacioniran. Se celo Spanec je postal bolj priljuden.

"Tako zelo ste bili podobni sv. Ceciliji," je rekel.

"Se vam je dozdevalo?", ga je hladno zavrnila. Poznala ga je že par mesecev, a ni bila nikdar dovtetna za njegovo dvorjenje. — Imel je črne oči in oke ustnice; kruta usta kakor kak toreador. Sušljalo se je, da je imel veliko uspeha pri ženskah. Muševa pa je vedno trdila, da ne more razumeti onih, katerim uga. Dozdeval se ji je domisljiv, neumen in brez vsakega temperamenta. Vrh tega je imel krive, upognjene noge.

Ko se je poslavljala, je vsakemu izmed gospodov podala roko, le Spancu je malomarno prikimala. Pogovarjal se je pravkar z rusko pianistino in je Muševi prav tako arogantno odzdravil.

Takoj, ko je odšla, sem Van de Niela očitala njegovo nepremišljeno dejanje. Jaz sem Muševu pripeljala v družbo in seveda prevzela tudi vso odgovornost. Ona, kakor veš, je poročena — z neko gnusobo. Res — z enim izmed moč, ki so zato tu, da ... Pa vseeno — jaz si tega nisem hotela napraviti — saj me razumeš. Van de Niel pa me je potolažil: "V akrajnem trenutku povelje se vedno lahko prekliče."

"Da, ali je to mogoče."

"Da, pa naravno! Da ti povem sklen slučaj: Peter Petrovski je v mislih zaukazal nekemu rusko-mu dijaku, da umori petrograjskega guvernerja in potem je odšel na potovanje. Nekega dne, bil je ravno v Parizu, se je domislil: prav sedaj bi moral biti ustrejen guverner v Petrogradu. Ker pa je bil Peter Petrovski ravno pri obedu s svojo ženo, mu je bila ta misel neprijetna in preklisal je svoje povelje. Ravno v tem času so v Petrogradu aretirali mladega študenta. Zmislil je, da je poguma in revolver je odvrnil prav v trenutku, ko se je mimo peljal guverner."

"Pa dalje. — Po dveh tednih je Muševa priredila čajanko. Povabljeni so bili tudi več gospodov: kapitan, karikaturista in tudi španski poslanik. Don Olava. Čudila sem se ji, ona pa me je zavrnila: "Kaj hočem, diplomat je in v salonu napravi prijetno figuro. V Angliji se dobi za malo odškodnino, tu pri nas pa jih je treba povabiti, da prideš z njimi v dotiko. Po preteku enega tedna je priredila večerjo. Kapetana in karikaturista ni bilo, a mladi Spanec mi je bil najbližji sood pri mizi. Muševa se je dostikrat obrnila k meni in mi napila s kozarcem. Don Olava pa je mislil, da to velja njemu in se je vedno galantno priklonil. Po večerji sva se obe od arca nasmajali."

"To je tudi eden farned tistih," je rekla Muševa, "ki al domislja, da se ji nobena ne more so- perstaviti ... Veš, omrežiti bi ga morala, da bi brenčal od ljubezni, v odločilnem trenutku pa bi ga hladno odslavila."

"Raje ne poizkušaj tega", sem rekla in nehotem se spomnila Van de Niela. "Saj ne govorim o sebi", je užaljeno odgovorila.

Štirinajst dni pozneje je kopet priredila banket. Prišla sem predčasno, ker sem pozneje nameravala v opero. Presenetila sem jo v mračnem salonu s mladim Spancem. Takoj se mi je posvetilo v glavi: Van de Niel ji

Ni ji bilo po volji, a moja dolžnost je bila, da storim to. No, in res sva šli k gospej Bloch, kjer si je naročila nov steknik, akoprav je bil njen še docela dober: svetlozelenkaste barve in sigurno ga je prvič imela na sebi.

Ponudila sem ji svoj voz, v katerem bi jo zapeljala domov. Med potjo sem ji povedala o Don Olavi in da je sedaj konzulova gospa na vrsti. Bila je docela razmišljena: "Mojo denarnico sem pozabila pri gospej Bloch", in stopila je z voza.

"Muš, ne delaj tega", sem ji rekla. Zopet jo je obšla rdečica, a sedaj valed jeme: "Ne vem, kaj hočem od mene ..."

"V transu si še!"

"Mela se ti ..."

"Pospremit te", sem zaklicala za njo in jo hotela zadržati.

"Pusti me", se je branila, "saj nisi moja guvernanta!"

"Tvoja prijateljica sem", sem ji prigovarjala.

"Ah, seveda ...", je odvrnila in se oddaljila.

"Lahko se bi peljala za njo, a tega nisem hotela. Izbrala sem si drug izhod. Peljala sem se do prvega poštnega urada in poklicala Van de Niela, ki je prav takrat gostoval v Brnu. Prosila sem ga, naj prekliče svoj ukaz. Pa ta interurbanska zveza — saj menda veš ..."

"In Muševa? Ali ni odvrnila nabitge revolverja?" je nagajivo vprašala Helena.

"Ne", je žalostno odgovorila Valentina. Naslednji dan je prišla k meni in mi še med vrati zaklicala: "Jaz sem njegova ljubica!" To je povedala s tako otočnim glasom, da tega ne bom nikoli pozabila ... To je bilo štirinajstega aprila — natančno tri mesece po naši seanci.

Valentina je izzivalno motrila svojo prijateljico. Njen utrjen obraz je nekoliko poživljal in njene histerične oči so se svetile kakor v vročici.

"Valed tega, ljuba Valentina, se ni potrebno postati spiritisti. Pознаm Van de Niela in poznam tudi Muševu. Zato vem, da ženskam ni potrebno Van de Nilovega hipnotiziranja. Radi Muševa pa ... Znano je, da se sposobne in zvite žilvilje kaj radi nastanijo v hišah, v katerih bivajo slični žanaki junaki ..."

Muševa pa je bila že večkrat v slični transi ...

Prekinila se je, se zresnila, slednjič pa le izpregovorila: "Da, kaj sem hotela reči ... Daj mi prosim naslov gospe Blochove ... Zadnji čas s svojo žilviljo nisem nič kaj zadovoljna ..."

Dvignila se je in pričela listati po adresarju. B. Ri.

(KONEC)

Njena sreča

— Pomislil, tako se je zaljubil vame, da mi ne upa več niti pogledati v oči!

— Lahko si srečna, samo pazi, da te ne bo še nekaj časa pogledal! Samo takina ljubezem traja delj časa.

"To ni res," je zavpil učitelj. "Ali veš, kaj se bo s teboj zgodilo, če boš lagal?"

"Vem", je odvrnil Janko, "prišel bom v peklo, kjer bom gorel."

"Se več kakor to," je nadaljeval učitelj, "izključen boš iz šole."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenja (Okt. 31, 1932), pomnil, da vam je naročnina potekla ta dan. Posvetite jo preverjanju, da vam lista ne ustejava. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavljena, kar ni bi plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljena vred napadnega naloga, pišite nam dopisnice in navedite stari in novi naslov.

Nišli nastopajo se vsi dristveni listi in drugi nastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina na celo leto je \$6.00 in na pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.50 na leto, na pol leta \$2.25.

Za mesec Chicago in Cleve na leto \$7.50, na pol leta \$3.75, na štino \$2.25.

Za Evrope stane na pol leta \$4.50, na vsa leta \$9.00. Tiskar stane na Evrope \$1.75. Člani doplačajo same \$1.00 na polletno.

Mladinski List stane na celo leto \$1.50.

Upravitelj "PROSVETA" 2821 E. Lawrence Ave., Chicago

Številke govore

Svetovna radijska zveza je pred kratkim izdala statistiko o radiu po vsem svetu, ki kaže, kako silno se je razvila ta naprava v teh kratkih letih svoje obstoja.

L. 1920 je bilo po vsem svetu komaj nekoliko tisoč družin, ki so imele svoj radio, danes jih je skoraj 34½ milijona, tako da cenijo vse poslušalce na kakšnih 138 milijonov. Oddajne postaje izdajajo letno za svoje naprave in programe domalega okrog ene milijarde dolarjev. Kulturni pomen radija nam postane očiten, zlasti če upoštevamo, da je samo za honorarje umetnikom in avtorske pravice v preteklem letu izplačal dosti več nego petdeset milijonov dolarjev. Njegov gospodarski pomen osvetljujejo še sledeče številke:

Oddajne družbe zaposlujejo danes 25,000 do 30,000 oseb, v radijski industriji je bilo l. 1931 samo na Nemškem in Angleškem zaposlenih okrog 230,000 ljudi, skupna vrednost vseh sprejemalnih aparatov znaša po približni cenitvi do milijarde dolarjev.

Kriza ni šla niti mimo ameriških milijonarjev, kakor kažejo naslednje številke:

Rockefellerjevo imetje, ki je znašalo še leta 1928 200 milijonov funtov, cenijo danes "samo" še na 30 milijonov funtov, Henry Ford, ki se je kosal še ne-

davno tega z Rockefellerjem, si je ohranil "samo" 40 milijonov funtov. Približno v tem razmerju se je zmanjšalo tudi imetje drugih ameriških Krezov. Statistika ugotavlja, da si je večina ameriških milijonarjev očevala samo neko razumno blagostanje in je danes prav za prav Angleška dežela bogatinov. Angleška šteje 540 milijonarjev in med temi jih je 157, ki imajo več nego 100,000 funtov letnih dohodkov. A tudi angleški Krezji niso šli skozi krizo brez izgub, kakor "pomirjevalno" pripominja statistika.

POJASNILO

Valed depresije in ogromne krize, ki je zadela tudi naše članstvo oziroma naročnike našega lista Prosveta, je potrebno, da pojasnimo tajnikom in zastopnikom Prosvete, da lahko vzamejo od naročnikov za list Prosveta naročnino tudi samo za pol leta in kjer ni drugače tudi samo za četrt leta. Vasmita kar se dobili da, ker razmere zahtevajo to. List Prosveta je zelo prizadet v ti krizi in zato apeliramo na tajnike in naročnike, da skušajo kjerkoli mogoče ohraniti naročnike na dnevniki. Apeliramo tudi na posamezne naročnike, da naj še le mogoče poravnajo svojo naročnino in če ni mogoče plačati celotno plačajo polletno naročnino, samo da se ohrani list še nadalje kot dnevnik.

Philip Godnar, upravitelj.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveta"? Podpirajte svoj list!

POHISTVO

North Shore dom mora prodati še ta mesec krasso, tri mesece rabljeno pohištvo, orehova obedna oprava in oprava spalnih sob, dvojne postelje, oprava, krasso prejemno sobno oprava, importirana orientalna preproga \$15.00, 9x12 \$25, posamezni stoli, mala baby grand piano, radio, zagrijala, zavese, ogledala, slike itd. Prodamo tudi posamezne. Tudi kožuha, suknja. Oglasite se na: 5717 Sheridan Rd.—tel. Sunnyside, 4061, Chicago.

(Adv.)

NAJBOLJŠE CENE DOBITE ZA MORGAGE, BONDE in certifikate. Oglasite se na: 134 N. La Salle st., room 316, Chicago. Odprto ob večerih.

(Adv.)

Staro znanljivo TRINERJEVO GRENKO VINO

Zelodolna tonika in odvajalec

"GLOBUS"

Ženitvene informacije

Na tisoče nezakanih ljudi se nam zabavajo na naše postelje. Mi svetujemo tako hitro dobiti par. Zmerna cena. Pišite nam vaše ime in naslov.

"GLOBUS"

Dopt. 22-5

382 Bathurst St.

Toronto, Ont., Canada.

Za odgovor priložite še poštne znamke.

Ali ste še naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojem v domovino.

TELEFON ROCKWELL 4904

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene zmerna, unizko delo prve vrste

Enite po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTMENNA POJASNILA